

Цибанюк Т. І. старший викладач кафедри іноземних мов
 НУОУ імені Івана Черняхівського
<https://orcid.org/0000-0002-4950-3982>

Крайова О. В. старший викладач кафедри іноземних мов
 НУОУ імені Івана Черняхівського
<https://orcid.org/0000-0002-0262-6117>

ВРАХУВАННЯ ВІКОВИХ КОГНІТИВНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОРОСЛИХ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена проблемам вивчення англійської мови дорослими. Пропонуються базові стратегії навчання дорослих іноземним мовам у світлі андрагогіки. Вказано на суттєві особливості навчання дорослих, зокрема високу мотивацію, позитивне ставлення до іноземної мови, зацікавлення нею, наявність таких рис характеру, як працьовитість, організованість, самостійність, цілеспрямованість тощо, певний запас знань, умінь і навичок, а також певні індивідуальні особливості в сенсорній та інтелектуальній сферах, необхідні для такої діяльності. Також проаналізовано переваги дорослих для вивчення іноземних мов та труднощі, з якими вони стикаються у процесі їх опанування. Запропоновано форми і методи організації і проведення навчання.

Ключові слова: вивчення іноземних мов; дорослі; особливості; переваги; здібності; навчальний досвід.

Актуальність і постановка проблеми. У сучасному світі знання іноземної мови є важливою складовою особистого і професійного життя особи. Розширення міжнародних зв'язків, доступ до світової наукової думки, необхідність пошуку інформації у закордонних джерелах та в мережі Інтернет – це ті чинники, що стимулюють вмотивовану навчальну діяльність студентів щодо вивчення іноземної мови. Англійська мова, яка зараз служить мовою міжнародного спілкування, є самою розповсюдженою в Європі і світі. З кожним роком ця мова проникає все більше в усі сфери нашого життя, що зумовлено багатьма факторами: економічними, політичними, стратегічними, культурними і побутовими. Звертаючи увагу на те, що за останні кілька десятиліть глобалізація значно зросла, все більше дорослих різних національностей шукають допомоги викладачів англійської мови, оскільки вони хочуть знайти роботу за кордоном, ефективніше спілкуватися на роботі, подорожувати або просто насолоджуватися різними типами соціальних ситуацій. Минули й забулися ті часи, коли покинувши стіни школи й університету, людина з полегшенням видихала: «Все, відучився!». Якщо ще 50 років тому життя людини чітко ділилося на період навчання і період використання

знань, тобто роботи, то сьогодні ця система безумовно залишить вас на лаві запасних. Нам пощастило жити в часи швидкого розвитку технологій і високої інтелектуальної конкуренції, ми не можемо собі дозволити не вчитися. Саме тому все більше і більше зростає потреба у вивченні англійської для дорослих. З огляду на це актуалізується розвиток теоретичних основ андрагогіки, яка досліджує питання навчальної діяльності дорослих. Однак ті, хто навчає дорослих, повинні знати про відмінності вивчення англійської мови дорослими, з одного боку, та дітьми, з іншого. У статті будуть обговорені когнітивні, поведінкові, психологічні та методологічні характеристики дорослих та перешкоди на шляху вивчення ними англійської мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених висловлюють думку про те, що у віці після 35-40 років у людини сповільнюються процеси прийняття і запам'ятовування нової інформації. Так, американський педагог та психолог Торндайк заявляв, що до 20 років здатність людини отримувати нові знання та навчатися зростає, а потім її показники різко знижуються у міру дорослішання (а потім і старіння) людини [10]. Ця заява була зроблена ще в 1928 році, вона досить суперечлива і неодноразово піддавалася конструктивній критиці. Проте в нас надовго засіла впевненість у тому, що

навчання – заняття для молодих. Але це всього лише думка одного вченого, що давно перетворилася на один з найміцніших стереотипів сучасного суспільства.

Не тільки за кордоном, але і в нашій країні спеціалісти шукають засоби ефективного навчання дорослих людей, у тому числі іноземним мовам. Індивідуально-психологічними особливостями засвоєння іноземної мови дорослими займалися як зарубіжні так і вітчизняні вчені: С.Г. Вершловський, Р.М. Дронікова, С.З. Єнікєєва, С.І. Змейов, М.К. Кабардов, А.К. Капітанська, Уїла М. Реверс, М.Н. Реут, Г.З. Садикова, Г.І. Уразасва, М. Ноулз, Д. Хармер. Однак питання навчання іноземних мов дорослих вивчено недостатньо, тому зазначена проблема є актуальною.

Хоча поняттю «дорослих учнів» можна дати дещо різні визначення, залежно від аспекту, який кожен з цих визначень підкреслює, в нашому випадку цей термін стосується осіб старшого віку в традиційній школі (точніше, понад 25-30 років), які вільно обирають певну форму навчання, щоб задовольнити професійну, соціальну чи особисту потребу чи інтерес.

У галузі методики викладання інтерес до дорослих учнів виникла з ідеї, що вони навчаються якимось інакше від молодих. Спираючись на цю ідею, американський педагог Малкольм Ноулз розробив принцип «андрагогіки», який представляє мистецтво та науку навчання дорослих. Андрагогічна модель Ноулза ґрунтується на таких припущеннях щодо дорослих, що навчаються: оскільки дорослі мають тенденцію до самостійності, вони можуть керувати власним навчанням; багатий запас життєвого досвіду сприяє їх навчанню; вони готові вчитися, коли беруть на себе нові соціальні чи життєві ролі; вони готові негайно застосувати нові знання; і дорослі, як правило, мотивовані до навчання завдяки внутрішнім, а не зовнішнім факторам [5,12]. Незважаючи на те, що модель Ноулза часто критикують, вона зробила великий вплив на теорію навчання та викладання, об'єднавши знання про специфіку навчання дорослої людини з урахуванням її віку, освітніх та життєвих потреб, реальних можливостей,

індивідуальних особливостей і досвіду, психіки і фізіології.

Аналіз і узагальнення сучасної психолого-педагогічної та методичної літератури засвідчує, що у ній відсутнє комплексне висвітлення особливостей навчання іноземних мов людей зрілого віку, а також педагогічних умов ефективності цього процесу.

Отже, **метою** даної роботи є виділення ряду особливостей навчання дорослих, які відрізняють їх від школярів та студентів, з метою полегшення їхнього навчання, задоволення їхніх освітніх потреб.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з основних ідей, розроблених Ноулзом, а також іншими теоретиками та дослідниками, зацікавленими у проблемі навчання дорослих, наприклад, Джеремі Хармер, Ніна Спада та Петсі Лайтбаун, Козма, давайте коротко обговоримо основні когнітивні, психологічні та поведінкові особливості дорослих [3;4;6].

Поширений міф у галузі освіти полягає в тому, що дорослі, як правило, неефективні як студенти, зважаючи на те, що чим молодші люди, тим гнучкіший їхній мозок і, отже, кращі їх пізнавальні функції. Однак, здається, що дослідження кидають виклик цьому міфу, вказуючи на те, що дійсно, може молодші школярі і кращі, коли мова йде про навчання вимові, але, в іншому випадку, дорослі чудово можуть досягти високого рівня володіння іноземною мовою [6,73]. Більше того, методисти наголошують, що дорослі мають більші когнітивні здібності, ніж молодші студенти [4,81]. Це означає, що увага дорослих більш тривала, і вони можуть мислити абстрактно. Дорослі здатні краще концентруватися на завданні та мають важливі навички для розширення словникового запасу. Крім того, дорослі мають більш розвинене розуміння того, як працює мова, знайомлячись із більш досконалими елементами граматики (наприклад, узгодження підмет-присудок, вживання прислівника). Вони вже знають і розуміють структуру речення, і мають гарне відчуття пунктуації та правопису. Практика також показує, що пам'ять та реакція дорослих іноді повільніша, ніж у молодших учнів. Однак, ми повністю погоджуємося з деякими методистами, які обговорювали цей аспект [8], і вказують на

те, що дорослі можуть витрачати більше часу на свої навчальні завдання, але вони часто більш точні, ніж молодші студенти, і, отже, отримані ними знання, більш ґрунтовні.

Крім того, необхідно враховувати психологічні характеристики дорослої аудиторії. Варто звернути увагу на такі з них: – доросла людина, на відміну від дитини, у мисленнєвій діяльності йде від аналізу до синтезу; – дорослому властиві логічні побудови, а не механічне запам'ятовування; – уявлення дорослих характеризуються цілісним сприйманням предмета думки, в якому виділяються необхідні елементи, а не фрагментарністю. Наприклад, при викладанні граматики іноземної мови доцільно надавати слухачам цілісну картину певного матеріалу і лише потім починати роботу над кожним значущим елементом (спочатку подається зведена таблиця всіх значень модальних дієслів, а потім здійснюється робота над семантично близькими групами дієслів); – дорослому властиві цілеспрямованість, осмисленість діяльності, тому один сценарій взаємопов'язаних видів діяльності на уроці бажаніший, аніж фрагментарна побудова, від якої доросла людина швидко втомлюється. При цьому одночасно мають бути задіяні зорові, слухові аналізатори, говоріння і письмо, оскільки спрацьовують логічні зв'язки, і матеріал краще засвоюється; – крім інтересу, у дорослого з'являється орієнтувальний рефлекс, і діяльність набуває особистісного смислу, безпосередньо пов'язаного з емоційним чинником

Дорослі схильні до більш чіткої мотивації у навчанні. На відміну від молодших учнів, вони майже завжди мають обґрунтовану причину, чому вони навчаються, і ця причина буде їх основною мотивацією [1]. Це може бути перспектива отримати кращу роботу або підвищення оплати праці, подорожі світом або просто улюблене хобі. Чітка мотивація дозволяє дорослим легше встановлювати цілі й швидше їх досягати. Сприймаючи освіту як спосіб поліпшити свій імідж та досягти різні особисті цілі, дорослі учні, як правило, сильно мотивовані з самого початку навчального процесу, і це значно полегшує вчителю виконувати своє

завдання як мотиватора. Крім того, як зазначає Гармер, підліткам дуже складно підтримувати такий рівень мотивації [4,84].

Дорослі, безумовно, є більш схильні до співпраці, і, що важливіше, їх співпраця стає природним наслідком того, що вони бачать сенс різних навчальних ситуацій, в яких вони задіяні. Таким чином, вчителю більше не доводиться «маскувати» навчання, вдаючись до розважальних вправ, таких як ігри чи пісні, хоча, якщо їх правильно підібрати та використати, то вони можуть навіть для дорослих бути досить доречними [3,75].

Крім того, студенти зрілого віку мають більше навчального досвіду, і цей аспект може виявитись як корисним, так і проблематичним. З одного боку, дорослі мають добре розроблені стратегії навчання, які добре допомагають їм в інших умовах, і вчитель може допомогти їм використовувати ці стратегії на користь у вивченні мови. З іншого боку, дорослі приходять до англійської аудиторії з певними очікуваннями щодо процесу навчання, і, якщо ці очікування не виправдані, вони можуть стати критичними щодо нового контексту навчання. Як результат, часто трапляється, що дорослі віддають перевагу більш традиційним методам навчання за рахунок сучасних, комунікативних [9]. Є і інша перешкода – зацикленість на правилах. Через страх зробити щось не за правилами вони часто забувають про головне.

Також бувають ситуації, коли дорослі менш впевнені у своїх інтелектуальних здібностях, і це може викликати занепокоєння у вивченні іноземної мови, страх зробити помилку в мові в конкретний момент або страх провалу у вивченні англійської взагалі. Це почуття тривоги виникає тому, що дорослі відчувають, що вони прогресують не досить швидко. Оскільки дорослі часто відчувають себе досить невпевнено у своєму становищі студентами, викладачі повинні надавати підтримку та заохочення, коли їх просять ризикувати або спробувати нові навички. Більше того, дорослі схильні сприймати помилки особисто і швидше дозволяють їм вплинути на їхню самооцінку. Через почуття тривоги учнів викладач повинен

пріділяти особливу увагу процесу виправлення помилок, акцентуючи увагу також на позитивних аспектах та прогресі, який досягають учні.

У порівнянні з іншими віковими групами, дорослі люди, як правило, більш дисципліновані та готові боротись, незважаючи на нудьгу. Це не означає, що вони не можуть проявляти деструктивну поведінку, наприклад, розмовляти, запізнюватися на урок, не робити домашніх завдань або навіть не погоджуватися голосно з тим, що говорить учитель [4,11].

Дорослі, як правило, приходять до англійської аудиторії з певним рівнем втоми. Вчитель повинен усвідомлювати цей аспект, а не неправильно трактувати студентську апатію або відсутність участі як реакцію на зміст курсу чи на методи викладання.

Однак, викладачам, які працюють з дорослими, рідше доводиться стикатися з постійними проблемами щоденної дисципліни, які зазвичай трапляються з молодшими школярами. Це відбувається тому, що в більшості випадків дорослі сприймають такий тип поведінки, який свідчить про те, що вони сприймають навчальний процес серйозно: вони приходять на заняття з необхідними матеріалами (книги, папір, ручка тощо), не задають питань, які не мають значення для теми, що обговорюється, повідомляють вчителя заздалегідь, якщо вони вимушені пропустити клас чи іспит, і, як правило, дорослі чесні зі своїми викладачами. Ідея полягає в тому, що якщо дорослі вважають, що під час навчання до них ставляться як до рівних, вони, як правило, готові співпрацювати з викладачами заради досягнення навчальної мети.

Отже, вивчити англійську мову в старшому віці більш, ніж реально. Тим більше, що переваг для вивчення мови є більше, ніж достатньо.

Першою великою перевагою є концентрація уваги, здатність концентруватися [12,15]. Якщо бути чесними, більшість молоді не мають такого ж рівня концентрації. Вони швидко втомлюються від монотонного вивчення, воно їм просто набридає і вони швидко відволікаються на щось інше. Старші люди більш зрілі і вони мають здатність

зосереджуватися і концентруватися на більш тривалій час. А це величезний плюс, якщо Ви вчитеся говорити по-англійськи.

Друга велика перевага для дорослих – це життєвий досвід. Дорослі, як правило, вже досить багато знають про себе і про світ та використовують ці знання для обробки нової інформації [7]. Життєвий досвід обов'язково допоможе їм швидше вивчити англійську. Коли дорослі вивчають англійську мову, вони можуть асоціювати нові англійські слова і фрази зі своїми реальними спогадами та досвідом, адже так легше і швидше запам'ятовувати нове. Вчителі можуть скористатися цим досвідом, розширити їх, коли це можливо, і підключити їх до нового навчання. Завдання для навчання повинні бути практичними, мати чітке призначення та відповідати важливим питанням у житті дорослих. Більше того, оскільки дорослі пов'язують свої знання та навички з мовою з можливістю функціонувати у світі, їм потрібно негайно застосувати те, що вони вивчають. Отже, розробляючи свої плани уроків, вчителі повинні усвідомлювати, що ситуації, пов'язані з життям або роботою, є більш підходящою основою для навчання дорослих, ніж усілякі академічні чи теоретичні принципи.

Ще одна перевага дорослих у вивченні англійської мови – це ефективна стратегія навчання [11]. Якщо вони знають, до якого типу учнів вони належать і мають час випробувати кілька різних методик, їм буде легше зрозуміти, яка саме стратегія допоможе навчатися швидше й ефективніше. Для тих, хто вивчає ділову англійську мову, знання суті предмета є важливим фактором. Молодші учні, які хочуть вивчати ділову англійську, часто зіштовхуються з простою проблемою, що, хоча вони й можуть говорити англійською, вони не мають базових знань бізнес-тематики, щоб дійсно зрозуміти, що означає нова лексика і терміни. Базові знання, які мають старші учні, надають їм реальну перевагу, коли мова йде про вивчення англійської мови у певній галузі.

Наступною величезною перевагою для дорослих є незалежність. Молоді учні часто стають заручниками шкільних систем, університетів, інститутів або інших навчальних закладів. Там

використовуються методи, які не працюють. Вони змушені вивчати речі, які не допомагають їм говорити по-англійськи. Тому людина в старшому віці є більш незалежною у цьому плані. Вони знають, що вони хочуть, і знають, чому хочуть вивчати мову, тому можуть створити незалежний навчальний план, який буде відповідати їхнім потребам і буде більш ефективним.

І, звісно ж, ще однією перевагою можна назвати самодисципліну. Життєвий досвід, як правило, вчить самодисципліни. Людина в старшому віці прекрасно розуміє, що ніхто не буде їй допомагати досягати успіху. Так, у неї можуть бути гарні вчителі або тренери, але вона вже знає, що все залежить тільки від неї, і самодисципліна – це ключ до успіху. Молодь часто не розуміє цього. Вони думають, що все буде легко, що вчитель буде робити все за них. Дорослі знають, що це не так, вони мають більшу самодисципліну.

З усіма цими перевагами стає зрозуміло, що бути дорослим – це не недолік при вивченні мови.

Висновок. Природно, є багато розходжень у методиці вивчення іноземної мови дорослими й дітьми, як, утім, і в навчанні музики або, у спортивних досягненнях. У деяких аспектах перевагу мають дорослі, у деяких – діти, але ні в тому, ні в іншому випадках немає біологічної закономірності. До того ж із віком мовні здібності не знижуються. Вік не є перешкодою для вивчення іноземної мови, більше того, відповідно до останніх досліджень, лінгвістична активність сприяє активнішому стану розуму дорослої людини: якщо вона зберігає хорошу фізичну форму, то її розумові здібності й навички не деградує. Варто зазначити, що для дорослих людей набагато простіше класифікувати інформацію, ніж для дитини, а це дуже

важлива частина засвоєння мови як системи. Ми сприймаємо мову цілісно, а не фрагментарно. Під час вивчення дорослими англійської відбувається мимовільне підключення безлічі фонових знань про систему в цілому. Це спрощує розуміння мовних особливостей. Навчання англійської мови дорослих простіше тому, що вони вже оперують великим набором понять, їм не потрібно вчити нові поняття і пізнавати світ, необхідно тільки приєднати поняття до англійських слів. Незважаючи на труднощі, які можуть виникнути, процес навчання англійської мови для дорослих учнів може виявитись дуже цікавим і, водночас, корисним. Мотивація, рішучість та життєвий досвід цих учнів можуть принести широкий спектр користі контексту навчання. Однак очевидно, що викладачі повинні бути більш гнучкими та чуйними у навчальних контекстах для дорослих. Лише таким чином вчителі можуть дійсно сприяти успіху в навчанні своїх учнів, створюючи позитивний клімат, який змушує дорослих почуватися емоційно безпечно, і який пропонує їм той тип навчання, який вони очікують.

Ми вважаємо, що для задоволення потреби сучасного суспільства щодо вивчення іноземної мови необхідно пропорційно поєднувати класичну методику та нові тенденції, з обов'язковим урахуванням психолінгвістичних особливостей дорослої аудиторії, що навчається, враховувати психолінгвістичні особливості слухачів певного національно культурного простору та особливості культури народу, мова якого вивчається.

Перспективи подальших досліджень. Викладене вище не вичерпує усіх аспектів означеної проблеми. Вважаємо, що перспективою подальших досліджень може стати вивчення досвіду іншомовної підготовки дорослих як в Україні, так і за кордоном.

Список використаних джерел

1. Григор'єва Т. Особливості навчання іноземних мов дорослих / Т. Григор'єва // Вісник Львівського університету : серія педагогічна : зб. наук. праць. – Львів, 2005. – Вип. 20. – С. 78 – 83.
2. Лук'янова Л.Б. Особливості мотивації навчання дорослої людини / Лариса Лук'янова // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. – Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2013. – Вип. 1.40 (92). – С. 52-55.
3. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти / О.Б. Тарнопольський. – К.: ІНКОС, 2006. – 248 с.

4. Frențiu, L., & Cozma, M. (2013). Preparing adults for professional English examinations. In F. Szabo (Ed.), International conference on vocational and adult education. "Gyula Juhasz" Faculty of Education, University of Szeged (p. 66-81). Szeged: SZTE JGYPK.
5. Harmer, J. (2007). The practice of English language teacher. Harlow: Longman, 448 p.
6. Hedge, T. (2000). Teaching and Learning in the Language Classroom. Oxford: Oxford University Press
7. Knowles, M. et al. (1984). Andragogy in action. Applying modern principles of adult education. San Francisco: Jossey Bass, 444 p.
8. Lightbown, P., & Spada, N. (2006). How languages are learned. Oxford: Oxford University Press, 242 p.
9. Merriam, S. B., Caffarella, R. S., & Baumgartner, L. M. (2007). Learning in adulthood: a comprehensive guide. San Francisco: Jossey-Bass, 533 p.
10. Polson, C. (1993). Teaching adult students (IDEA Paper No. 29). [Electronic Resource]. – Access mode: http://ideaedu.org/sites/default/files/Idea_Paper.
11. Sharma, P. L. (2006). The future of the learning world. New Delhi: Sarup & Sons, 355 p.
12. Thorndike E. (2013). The Measurement of Intelligence. Gyan Books Pvt. Ltd., 640 p.

References

1. Hryhorieva T. Osoblyvosti navchannia inozemnykh mov doroslykh [Special features of foreign language teaching to adults]. T. Hryhorieva // Visnyk Lvivskoho universytetu : seriia pedahohichna : zb. nauk. prats. – Lviv, 2005. – Vyp. 20. - 78 – 83 (in Ukrainian).
2. Lukianova L.B. Osoblyvosti motyvatsii navchannia dorosloi liudyny [Characteristics of motivation for adult learning]. Larysa Lukianova // Naukovi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu im. V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky. – Mykolaiv: MNU im. V.O. Sukhomlynskoho, 2013. – Vyp. 1.40 (92). – 52-55 (in Ukrainian).
3. Tarnopolskyi O.B. Metodyka navchannia inshomovnoi movlennievoi diialnosti u vyshchomu movnomu zakladi osvity [Methods of teaching foreign languages in a higher educational establishment]. O.B. Tarnopolskyi. – K.: INKOS, 2006 (in Ukrainian).
4. Frențiu, L., & Cozma, M. (2013). Preparing adults for professional English examinations. In F. Szabo (Ed.), International conference on vocational and adult education. "Gyula Juhasz" Faculty of Education, University of Szeged (p. 66-81). Szeged: SZTE JGYPK.
5. Harmer, J. (2007). The practice of English language teacher. Harlow: Longman, 448 p.
6. Hedge, T. (2000). Teaching and Learning in the Language Classroom. Oxford: Oxford University Press
7. Knowles, M. et al. (1984). Andragogy in action. Applying modern principles of adult education. San Francisco: Jossey Bass, 444 p.
8. Lightbown, P., & Spada, N. (2006). How languages are learned. Oxford: Oxford University Press, 242 p.
9. Merriam, S. B., Caffarella, R. S., & Baumgartner, L. M. (2007). Learning in adulthood: a comprehensive guide. San Francisco: Jossey-Bass, 533 p.
10. Polson, C. (1993). Teaching adult students (IDEA Paper No. 29). [Electronic Resource]. – Access mode: http://ideaedu.org/sites/default/files/Idea_Paper.
11. Sharma, P. L. (2006). The future of the learning world. New Delhi: Sarup & Sons, 355 p.
12. Thorndike E. (2013). The Measurement of Intelligence. Gyan Books Pvt. Ltd., 640 p.

Резюме

Цибанюк Т. И. старший преподаватель кафедры иностранных языков НУОУ имени Ивана Черняховского

Крайова Е. В. старший преподаватель кафедры иностранных языков НУОУ имени Ивана Черняховского

УЧЕТ ВОЗРАСТНЫХ КОГНИТИВНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ВЗРОСЛЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Статья посвящена проблемам изучения английского языка взрослыми. Предлагаются базовые стратегии обучения взрослых иностранным языкам в свете андрагогики. Указано на существенные особенности обучения взрослых, в том числе высокую мотивацию, позитивное отношение к иностранному языку, интерес к ней, наличие таких черт характера, как трудолюбие, организованность, самостоятельность, целеустремленность и т.д., определенный запас знаний, умений и навыков, а также определенные индивидуальные особенности в сенсорной и интеллектуальной сферах, необходимые для такой деятельности. Также проанализированы преимущества взрослых для изучения иностранных языков и трудности, с которыми они

сталкиваются в процессе их освоения. Предложены формы и методы организации и проведения обучения.

Ключевые слова: изучение иностранных языков; взрослые; особенности; преимущества; способности; опыт учебной деятельности.

Summary

Tsybanyuk T. I. senior lecturer of foreign languages department
National University of Defense of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi

Krayova O. V. senior lecturer of foreign languages department
National University of Defense of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi

THE AGE COGNITIVE-PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF ADULTS IN FOREIGN LANGUAGES LEARNING

Introduction In today's world knowledge of a foreign language is an important component of personal and professional life. The expansion of international relations, access to world scientific thought, the need to search for information in foreign sources and on the Internet - these are the factors that stimulate motivated learning activities of students to learn a foreign language. English, which is now the language of international communication, is the most widely spoken in Europe and the world. Every year this language is penetrating deep into all spheres of our lives due to many factors: economic, political, strategic, cultural and domestic. That is why there is a growing need to learn English by adults. In view of this, the development of the theoretical foundations of andragogy, which explores the educational activities of adults, is relevant.

Thus, **the purpose** of this work is to highlight a number of characteristics of adult learning that distinguish them from schoolchildren and students, in order to facilitate their learning, to meet their educational needs.

Originality Analysis and generalization of modern psychological, pedagogical and methodological literature shows that there is no comprehensive coverage of the peculiarities of teaching foreign languages to adults, as well as pedagogical conditions for the effectiveness of this process. A common myth in education is that adults tend to be ineffective as students, saying that the younger people are, the more flexible their brains are and therefore the better their cognitive functions are. However, research seems to challenge this myth, pointing out that adults can perfectly achieve a high level of foreign language proficiency. In addition, it is necessary to take into account the psychological characteristics of adults. So, learning English by adults is more than real, they having many benefits for it. With all these benefits, it becomes clear that being an adult is not a disadvantage when learning a language.

Conclusion Naturally, there are many differences in the methodology of learning a foreign language by adults and children. In some respects, adults have an advantage, in some children do, but in neither case there is no biological pattern. In addition, language skills do not decrease with age. Age is not an obstacle to learning a foreign language, moreover, according to recent research, linguistic activity contributes to a more active state of mind of an adult. Despite the difficulties that may arise, the process of learning English by adults can be very interesting and at the same time useful. We believe that to meet the needs of modern society in terms of learning a foreign language it is necessary to proportionally combine classical methods and new trends, taking into account the psycholinguistic characteristics of adults. The above does not cover all aspects of this problem. We believe that studying the experience of foreign language teaching to adults both in Ukraine and abroad can be the prospect of further research.

Key words: foreign languages learning; adults; characteristics; advantages; abilities; learning experience.